

Raport Synodu Szwajcarskiego 2022

Rozmowy synodalne i ankiety w Szwajcarii wzmocniły świadomość znaczenia chrztu. Kapłańska, królewska i prorocka godność i powołanie ochrzczonych powinny być coraz bardziej uznawane i rozwijane w Kościele synodalnym.

"Przyjęty do ludu Bożego, jesteś teraz namaszczony świętym chryzantem, abyś na zawsze pozostał członkiem Chrystusa, który jest Kapłanem, Królem i Prorokiem na wieki wieków".

(Z obrzędu chrztu Kościoła katolickiego)

Niniejsze sprawozdanie zostało sfinalizowane po Zgromadzeniu Synodalnym Szwajcarii (30 maja 2022 r. w klasztorze Einsiedeln), z uwzględnieniem wyników przeprowadzonych tam dyskusji. Podstawą był projekt raportu Komisji Pastoralnej Konferencji Episkopatu Szwajcarii, który został przygotowany na podstawie wspólnej oceny diecezjalnych procesów synodalnych i sprawozdań synodalnych.

Fryburg, 12 lipca 2022 r.

Doświadczenia z procesu synodalnego w Szwajcarii

1 Kościół kontekstowy Szwajcaria

- 1.1 Kościół synodalny zawsze odnajduje swoją misję, swoje powołanie, w swoim konkretnym kontekście. Wymaga to trafnego postrzegania rzeczywistości i wyzwań, a także umiejętności kształtowania misji w oparciu o odpowiednie uprawnienia decyzyjne.
- 1.2 Proces synodalny w Szwajcarii musi być rozumiany na tle sytuacji kościelnej w tym kraju. Mimo różnych kultur kościelnych w regionach językowych, ogólna sytuacja jest porównywalna i można ją opisać trzema słowami kluczowymi: Utrata aktualności tradycji wiary kościoła, utrata zaufania do kościoła i rosnące dystansowanie się od kościoła.
- 1.3 Nie należy zapominać, że wielu wiernych w parafiach, stowarzyszeniach, wspólnotach, zakonach i biskupstwach codziennie wnosi wkład w życie kościelne w Szwajcarii. Różnorodność posług kościelnych - księży, diakonów, duszpasterzy - przyczynia się do wieloaspektowego oblicza Kościoła. Tu, a także w strukturach systemu dualnego, udaje się już wiele z tego, co stanowi Kościół synodalny.
- 1.4 Jednocześnie utrzymuje się tendencja do dystansowania się od Kościoła.
  - 1.4.1 Utrata zaufania do kościoła i przywództwa kościelnego wśród wierzących i w społeczeństwie jest masowa. Poziom nieufności jest wysoki.
  - 1.4.2 Seksualne i duchowe nadużywanie władzy w kościele oraz długotrwała praktyka uwodzenia są centralnymi przyczynami coraz większej utraty wiarygodności i zaufania w kościele.
  - 1.4.3 Wielu ochrzczonych nadal formalnie należy do Kościoła i płaci podatek kościelny, ale nie ma już prawie żadnego realnego związku z życiem kościelnym i coraz częściej zachowuje świadomy dystans.
  - 1.4.4 Wielu zdystansowanych członków kościoła dowiaduje się o wydarzeniach kościelnych niemal wyłącznie z mediów i jest obecnych na uroczystościach kościelnych tylko przy specjalnych okazjach.
  - 1.4.5 Powszechne jest rozczarowanie, niezrozumienie i wyraźna niechęć, zarówno wśród społeczeństwa, jak i członków Kościoła, do braku rzeczywistych reform oraz do wymijających lub opóźniających odpowiedzi urzędników kościelnych na pytania o nie. Tylko mniejszość uważa, że w Kościele nie powinno się nic zmieniać.
  - 1.4.6 Kościół katolicki staje się coraz bardziej obcym ciałem w społeczeństwie i kulturze Szwajcarii. Jest coraz bardziej bez wyrazu wobec swojego otoczenia i coraz mniej potrafi przekazać sens wiary w dzisiejszych czasach.
  - 1.4.7 Wyobcowanie kościoła ze społeczeństwa i masowe odwrócenie się wielu członków kościoła od kościoła, od życia kościelnego i od praktyki sakramentów prowadzi do uderzającego wzrostu odejść z kościoła.
  - 1.4.8 Zdobywanie ludzi dla zaangażowania w kościele jest na tym tle bardzo trudne.
  - 1.4.9 Nawet jeśli postrzeganie problemu jest podobne, konkretne podejścia do problemu i rozwiązania różnią się kulturowo i strukturalnie w zależności od regionu językowego w Szwajcarii. Francusko- i włoskojęzyczne regiony Szwajcarii kładą większy nacisk na krytyczną analizę klerykalizmu, natomiast niemieckojęzyczne regiony Szwajcarii kładą większy nacisk na doświadczenia wykluczenia grup ludzi, zwłaszcza kobiet, osób queer oraz wyobcowania i zdystansowania młodzieży.

2 W tej sytuacji: podzielona odpowiedź na proces synodalny

- 2.1 Z jednej strony w wielu miejscach pojawiła się nadzieja, że rzeczywiście można rozpocząć odchodzenie od sztywności i usztywnień Kościoła, od Kościoła lokalnego do Kościoła powszechnego; w wielu przypadkach ta nadzieja łączyła się z poczuciem "ostatniej szansy" dla zmian, które już często były postulowane.
- 2.2 Z drugiej strony pojawiły się wątpliwości co do sensowności procesu synodalnego. Niejasne perspektywy podejmowania decyzji i działania wynikające z podejścia diecezji i Konferencji Episkopatu, jak również rozbieżność między podejściem synodalnym (poszukiwanie porozumienia) a podstawowym rozumieniem demokratycznym zakotwiczonym kulturowo w Szwajcarii (procedura głosowania) osłabiają zaufanie do procesu.
- 2.3 Ponadto istniała obawa o ponowną frustrację osób uczestniczących w dyskusjach, gdyż poprzednie procesy o charakterze synodalnym doprowadziły do rozczarowania z powodu ich nieskuteczności.
- 2.4 Wreszcie pojawiły się irytacje z powodu pytań o synodalność, które wymagają wielu wyjaśnień i tym samym utrudniają uczestnictwo.

3 Doświadczenie

- 3.1 Rozmowy tworzyły wspólnotę i zaskakujące doświadczenia kościoła: wspólne doświadczenia były interpretowane jako oznaki (brakującej) obecności Boga.
- 3.2 Rozmowy synodalne były odbierane jako doświadczenia duchowe lub mistyczne, w których Kościół, spotkanie i wspólnota były przeżywane w nowej jakości.
- 3.3 Tam, gdzie Kościół był postrzegany jako synodalne wydarzenie spotkania i wspólnoty, ten wymiar Kościoła był postrzegany jako ważniejszy niż wymiar Kościoła jako instytucji.
- 3.4 Powszechne jest zniecierpliwienie, urazy, poczucie bezsilności i rezygnacji wobec braku perspektyw na przeprowadzenie zaległych kroków reformatorskich. Z jednej strony w dyskusjach synodalnych formułowano wysokie oczekiwania, z drugiej strony wyrażano też obawy, że po raz kolejny nic się nie zmieni.
- 3.5 W dyskusjach brały udział tylko osoby bliskie Kościołowi, niektóre od lat zaangażowane w struktury kościelne i parafialne; nie udało się uzyskać opinii spoza tego ogólnie wąskiego kręgu.
- 3.6 Odsetek głosów, które nie chciały żadnych zmian, były zorientowane na tradycyjne wyobrażenia o kościele i sceptycznie odnosiły się do idei kościoła synodalnego, był ogólnie niski.

Wyniki synodalnych ankiet i dyskusji

1 Osoby towarzyszące/uczestnictwo

- 1.1 Chrzest jest oceniany przez większość jako kryterium przynależności do Kościoła. Chrzest zawiera wszystkie podstawowe wymiary przynależności do Kościoła i uczestnictwa w jego misji, czyli kapłańskiego, królewskiego i prorockiego powołania każdego chrześcijanina.
- 1.2 Odmawiana równość kobiet, a także doświadczenia wykluczenia osób z tożsamością LGBTIAQ* i ponownie zamężnych rozwodników są rozumiane jako wewnętrzne zaprzeczenie wiary i chrztu.
- 1.3 Kilka oficjalnych stanowisk kościelnych dotyczących roli kobiet w kościele i społeczeństwie, seksualności i sposobów życia jest postrzeganych jako pejoratywne i wykluczające.

- 1.4 Powoływanie kobiet na odpowiedzialne stanowiska i urzędy jest rozumiane jako znak nadziei dla Kościoła synodalnego. Natomiast tam, gdzie mamy do czynienia z trwałymi wykluczeniami w teorii i praktyce, są one często opisywane jako cechy charakterystyczne dla Kościoła klerykalnego.
- 1.5 Różne inne grupy ludzi nie czują się mile widziane. Doświadcza tego przede wszystkim wielu młodych ludzi, ale także osoby o pochodzeniu migracyjnym, osoby niepełnosprawne i osoby oddalone od Kościoła.
- 1.6 W wielu miejscach życie i praca razem z wierzącymi, którzy pozycjonują się jako silnie wyłączeni w tradycyjnej tożsamości, jest postrzegane jako wyzwanie, ale konieczne.
- 1.7 Ogólnie rzecz biorąc, widok kościoła wykazuje silną orientację wewnętrzną. Często widać mentalność ukształtowaną przez środowisko parafialne. Trzyma się oczekiwaniami, że ludzie (powinni) przychodzić do parafii z *zewnątrz*. Mniej rozpoznawalne jest postanie wspólnoty kościelnej na *zewnątrz*.

2 Postuchaj

- 2.1 Jakość słuchania w kościele jest uważana za ważną, ale często pomijaną. W słuchaniu innych może mieć miejsce także słuchanie głosu Ducha Świętego.
- 2.2 Istnieje obawa przed przywoływaniem własnej wiary lub sposobu życia, jeśli nie wydaje się on być identyczny z oficjalną wiarą lub nauczaniem kościoła lub nie pasuje do języka kościoła.
- 2.3 Tam, gdzie ludzie czują, że zostali wysłuchani i że ma to wpływ, czują się traktowani poważnie.
- 2.4 Przedstawiciele hierarchii (zwłaszcza biskupi i kierownicy diecezji) są doświadczani jako mało słuchający.
- 2.5 Im bliższy jest kościelny szczebel hierarchiczny własnej rzeczywistości (np. parafia), tym bardziej ludzie doświadczają siebie jako wysłuchanych.
- 2.6 To, czego się pragnie i na co się liczy, to Kościół, który słucha wszystkich ludzi i nie odrzuca, nie uprzedza i nie lekceważy nikogo ze względu na jego płeć, seksualność, styl życia, wiek, status społeczny czy własny stosunek do wiary.

3 Zabranie głosu

- 3.1 Kościół synodalny powinien przyczynić się do przezwyciężenia braku mowy w dzieleniu się wiarą zarówno wewnątrz Kościoła, jak i ze społeczeństwem.
- 3.2 Warunkami koniecznymi do wzięcia udziału w podłodze są:
  - 3.2.1 Zaufanie do osób zaangażowanych w projekt,
  - 3.2.2 Wzajemność komunikacji w mówieniu i słuchaniu,
  - 3.2.3 Przyjęcie zagadnień związanych z konfliktem,
  - 3.2.4 Wiązący charakter uczestnictwa i przejrzystości w procesach decyzyjnych oraz
  - 3.2.5 Przezwyciężenie alienacji wyrazów wiary, np. języka, od kultury społeczeństwa.

4 Świętuj

- 4.1 Spojrzenie na kult i liturgię prowadzi do sprzecznych obserwacji:
  - 4.1.1 Z jednej strony liturgia Kościoła jest przeżywana jako miejsce synodalnego doświadczenia Kościoła i promocji wspólnoty. Tu może się zdarzyć głębokie doświadczenie Boga.
  - 4.1.2 Z drugiej strony, wyrażenia liturgii, jej język i formy, są przeżywane jako niezrozumiałe, mało związane z doświadczeniem i rzeczywistością, mało zapraszające.
  - 4.1.3 Co więcej, liturgia często gromadzi jedynie wewnętrzny trzon wiernych - dla wielu innych, nawet tych oddanych Kościołowi, pozostaje niezrozumiała i niedostępna.

- 4.2 Oczekiwania to:
- 4.2.1 Język i formy liturgii powinny być dostosowane do kontekstów kulturowych, a ich piękno i bogactwo promowane w sposób bardziej świadomy i kulturowo właściwy.
  - 4.2.2 Należy promować różnorodność celebracji liturgicznych i form duchowych, aby dotrzeć do różnych ludzi.
  - 4.2.3 Należy silniej respektować synodalny wymiar liturgii i zapobiegać klerykalnej wąskości.

5 Współodpowiedzialność w programie

- 5.1 Współodpowiedzialność w misji Kościoła zakłada uznanie i promowanie charyzmatów i powołań wiernych. Punktem wyjścia powinna stać się tu kapłańska, królewska i prorocka godność wszystkich ochrzczonych.
- 5.2 Związanie dużej części odpowiedzialności w Kościele ze święceniami wymaga poszerzenia warunków przyjęcia. Wykluczenie grup (kobiet, małżeństw) podważa akceptację Kościoła jako instytucji, jak również jego oficjalnych przedstawicieli.
- 5.3 Piramidalna struktura w Kościele, zwłaszcza dążenie do wyższości i władzy u części duchowieństwa, a także wśród niektórych teologów i pracowników, jest postrzegana jako przeszkoda w dostrzeganiu współodpowiedzialności wszystkich ochrzczonych w misji Kościoła.
- 5.4 Tam jednak, gdzie misja Kościoła rozumiana jest przede wszystkim jako zaangażowanie w jego samozachowanie, w zachowanie tradycyjnych struktur, gotowość do dzielenia się odpowiedzialnością spada bardzo gwałtownie.
- 5.5 Wielu dorosłych, rodziców i nauczycieli z trudem potrafi przekazać dzieciom treści tradycji chrześcijańskiej i przekazać im, że Ewangelia i zaangażowanie Kościoła wzbogacają życie, tworzą wspólnotę i przekazują sens.
- 5.6 Zaangażowanie na polu diakonijnym jest wielorakie. Jednocześnie opowiadanie się po stronie ludzi biednych i zmarginalizowanych niekiedy rodzi potencjał konfliktu w Kościele i społeczeństwie: czy kościelna praca społeczna ma sens bez kwestionowania systemów i struktur? Takie pytania spowalniają ludzi w ich zaangażowaniu.
- 5.7 Umiejętność radzenia sobie z konfliktem jest w Kościele mało rozwijana i praktykowana.

6 Podejmowanie dialogu w Kościele i w społeczeństwie

- 6.1 Udanego dialogu rzadko doświadcza się w Kościele i społeczeństwie.
- 6.2 Polityczne lub etyczne pozycjonowanie ze strony Kościoła prowadzi do konfliktu, gdy jest postrzegane jako protekcyjne lub dyskryminujące.
- 6.3 Udanym dialogowi wymaga zaufanych relacji zarówno w Kościele, jak i w społeczeństwie. Jednak zwłaszcza Kościół katolicki wciąż cieszy się w Szwajcarii niewielkim zaufaniem jako instytucja.
- 6.4 Tam, gdzie Kościołowi katolickiemu udaje się dopuścić do głosu różne opinie, przekonania i wartości, jest on postrzegany jako zdolny do dialogu.
- 6.5 W dialogach oczekuje się kompetencji zawodowych i naukowych. Jeśli ustalenia naukowe, np. z zakresu teologii, nauk społecznych i humanistycznych, traktowane są poważnie, wzrasta wiarygodność dialogów.
- 6.6 Wierni, którzy uczestniczyli w dyskusjach synodalnych, pragną Kościoła tolerancyjnego wobec pluralizmu i zdolnego do konfliktów, który potrafi także znosić trudne procesy dialogowe i okazuje się zdolny do uczenia się.
- 6.7 W dziedzinie diakonii pojawiają się niekiedy spory dotyczące stanowiska Kościoła w kwestiach społecznych i politycznych oraz postrzegania przez Kościół swojej roli w społeczeństwie.

- 6.8 Powinno być więcej możliwości dialogu na różnych poziomach z osobami z grup społecznych znajdujących się w niekorzystnej sytuacji, np. z osobami dotkniętymi ubóstwem, osobami o pochodzeniu migracyjnym, osobami zależnymi od używania łatwego języka.
- 6.9 Tam, gdzie żyje się Kościołem synodalnym i przewycięża się klerykalnie wąską kulturę kościelną, udaje się prawdziwy dialog w Kościele oraz między Kościołem a społeczeństwem.
- 6.10 Wypowiedzi kościelne, nawet episkopalne, są zrozumiałe, gdy używają języka bliskiego sposobowi mówienia ludzi i unikają wewnętrznego żargonu kościelnego.
- 6.11 Sposób, w jaki Kościół radzi sobie z nadużyciami władzy, dyskredytuje go w oczach wielu wiernych i dużej części społeczeństwa jako partnera w dialogu i jako świadka Królestwa Bożego.

7 Wymiana z innymi wyznaniem chrześcijańskimi

- 7.1 Wymiana i współpraca z chrześcijanami innych wyznań jest częścią codziennego życia wielu wierzących w wielowyznaniowej Szwajcarii.
- 7.2 Wiele osób żyje w rodzinach mieszanych wyznaniowo. Szczególnie w starszym pokoleniu boleśnie pamięta się jeszcze urazy spowodowane kościelnymi represjami wobec małżeństw mieszanych.
- 7.3 Gościnność eucharystyczna jest przez wielu uważana za długo oczekiwaną i właściwą, a w praktyce na miejscu jest przez wielu pozytywnie przeżywana.
- 7.4 Wielu wiernych nie widzi już różnic wyznaniowych, zwłaszcza z protestanckimi kościołami reformowanymi w Szwajcarii, jako zasadniczego powodu do separacji.
- 7.5 Ekumenizm chrześcijański został zakwestionowany przez coraz częstsze powstawanie nowych kościołów i wyznań w trakcie migracji, np. kościołów prawosławnych czy wolnych kościołów.
- 7.6 Wierni łatwiej lub trudniej wymieniają się z chrześcijanami z wolnych kościołów lub cerkwi, w zależności od własnego charakteru duchowego i wykształcenia religijnego. Dialog z wierzącymi, którzy kierują się fundamentalistyczną interpretacją Biblii, jest postrzegany jako trudny.
- 7.7 Niektóre głosy sugerują, że Kościół rzymskokatolicki powinien stać się członkiem Światowej Rady Kościołów.
- 7.8 Dialog międzyreligijny wydaje się dziś wielu niemal ważniejszy niż ekumenizm wewnątrzchrześcijański.

8 Władza i uczestnictwo

- 8.1 Klerykalizm
  - 8.1.1 Klerykalizm w Kościele podważa każdą autentyczną postawę i praktykę synodalną w Kościele.
  - 8.1.2 Posługa kapłańska wymaga zatem odnowionego rozumienia, aby mogła służyć Kościołowi synodalnemu.
  - 8.1.3 W wielu dyskusjach synodalnych z krytyką spotyka się przesadne rozumienie roli przez niektórych księży i takich wiernych, którzy popierają klerykalne rozumienie roli. Autorytarna, wąska, arbitralna, nastawiona na instytucje władza kapłańska jest sprzeczna z Ewangelią i oczekiwaniami Kościoła synodalnego.

- 8.1.4 Krytykę sprawowania władzy przez funkcjonariuszy publicznych rozpala obserwacja mentalności klerykalnej, nadużywania władzy, nieznajomości realiów życia i kultury w Szwajcarii, dewaluacji kobiet i odrzucenia osób ze spektrum LGBTIAQ*, cofania się do indywidualnych wyobrażeń tożsamościowych kapłanów, braku uwagi dla ludzi, braku zainteresowania ubogimi itp.
- 8.1.5 Osoby wierzące informują, że negatywne doświadczenia z księżmi zdystansowały ich, spowodowały zobojętnienie lub nawet antagonizm wobec Kościoła.
- 8.1.6 Szczególnie w niemieckojęzycznej Szwajcarii, w obliczu równości doświadczanej w kulturze politycznej, wykluczenie kobiet z kapłaństwa jest otwarcie krytykowane i przez wielu oceniane jako już nie do przyjęcia.
- 8.2 Wspólne sprawowanie władzy
  - 8.2.1 Wielu wierzących pragnie Kościoła, w którym władza i autorytet są dzielone w nowy sposób pomiędzy osoby wyświęcone, innych pełnoetatowych ministrów i wszystkich ochrzczonych.
  - 8.2.2 Desiderata to: bardziej kolegialne formy przywództwa na różnych poziomach; przywództwo w partycypacyjnych formach reprezentatywnego zaangażowania całego ludu Bożego; skuteczna możliwość zabierania głosu przez wszystkich ochrzczonych w sprawach lokalnych, które ich bezpośrednio dotyczą; podział władzy, jak to jest naturalne w systemach politycznych.
  - 8.2.3 Tradycje religijne są postrzegane jako punkt odniesienia dla kościoła synodalnego. W nich, podobnie jak w wielu stowarzyszeniach katolickich, skuteczna partycypacja i demokratyczne elementy sprawowania władzy były od dawna uważane za oczywiste.
  - 8.2.4 W kantonach szwajcarskich, gdzie struktury kształtowane są przez system dualny (kanoniczne organy kościelne, parafie), istnieją dobre doświadczenia z dzieleniem się władzą. Jednocześnie obecny system dualny nadal nie odpowiada rozumieniu Kościoła synodalnego, ponieważ dotyczy tylko części życia kościelnego. Należy jednak uwzględnić go w rozważaniach dotyczących dalszego rozwoju Kościoła synodalnego w Szwajcarii.
  - 8.2.5 Krytyce poddawane są struktury kościelne, w tym kultura niektórych rad parafialnych, którym grozi przeciwstawienie się Kościołowi synodalnemu. Przede wszystkim krytykuje się system parafii z centralną pozycją księdza, gdzie stoi on na drodze do bardziej równego rozumienia ról i modeli władzy.

9 Rozróżnić i decydować

- 9.1 Rozumienie zadania rozeznania jako procesu duchowego jest w Szwajcarii żywe. Kult i modlitwa są cenione jako ważne wsparcie tego procesu, dla gotowości do nawrócenia zarówno wspólnoty, jak i poszczególnych wiernych.
- 9.2 Pozostaje jednak otwarte, jak można wzmocnić rozeznanie i podejmowanie decyzji jako niezawodny budulec kultury kościelnej o odpowiedniej strukturze.
- 9.3 Nadal nie wiadomo, jak konkretnie przebiegają procesy rozeznawania i jak sensownie i zrozumiale można zaprojektować współistnienie rozeznania duchowego z naukowymi spostrzeżeniami i empirycznymi faktami.
- 9.4 Praca rozeznawcza wymaga zarówno dużego wzajemnego zaufania, jak i wielkiej przejrzystości, aby uniknąć manipulacyjnego podejścia do duchowości.
- 9.5 Tam, gdzie decyzje nie odzwierciedlają wyników rozeznania i brakuje dla nich wiarygodnego uzasadnienia, spada wiarygodność procesów rozeznania - a także motywacja do uczestnictwa w odpowiednich ciałach, np. w radach.

- 9.6 W Kościele katolickim parafie stanowią ważny szczebel rozeznania i podejmowania decyzji. Nierzadko brakuje tu już możliwości i struktur do pracy rozeznawczej. Decyzje nie są wtedy zrozumiałe, ludzie nie czują się traktowani poważnie i odwracają się od parafii.

10 Formacja w synodalności

- 10.1 Szczególnie w kontekście demokratycznej kultury Szwajcarii z jasno uregulowanymi procedurami i dużą przejrzystością w procesach konsultacji, dyskusji i podejmowania decyzji, Kościół katolicki jest wyzwany do projektowania własnych dróg do podejmowania decyzji w sposób partycypacyjny i przejrzysty.
- 10.2 W niektórych miejscach parafie i diecezje mają już tradycję konsultacji synodalnych, rozeznawania i budowania konsensusu, np. rady z doświadczeniem i kulturą synodalną. Tutaj można doświadczyć działania Ducha Świętego, mistycznej rzeczywistości Kościoła.
- 10.3 Kultura synodalna musi być tworzona i praktykowana cierpliwie, rzetelnie i wiążąco. W ten sposób może wzrastać zaufanie, jak również coraz głębsze duchowe zrozumienie synodalności.
- 10.4 Stałym zadaniem rozwoju Kościoła synodalnego, oprócz wzajemnego słuchania się i poważnego traktowania, jest samokrytyczne pytanie o osoby lub grupy, które nie należą jeszcze do wspólnoty synodalnej lub które nie mogą się jeszcze czuć zaproszone i mile widziane.
- 10.5 Formacja w synodalności wymaga przewyciężenia lęku przed wypowiedaniem się w ogóle lub wnoszeniem własnych doświadczeń, pytań i stanowisk, a także przed znoszeniem wypowiedzi innych, nawet jeśli różne opinie uwidaczniają konflikty.
- 10.6 Wiarygodność Kościoła synodalnego rośnie wraz z jego zdolnością do poszanowania i uznania wolności każdego ochrzczonego i każdego człowieka. Do tego dochodzi chęć podjęcia intelektualnie uczciwej debaty z naukami ścisłymi, zwłaszcza humanistycznymi i społecznymi.
- 10.7 Doświadczenie szacunku jest koniecznym warunkiem uczestnictwa jako chrześcijanin z własnym egzystencjalnym zaangażowaniem w budowaniu kościoła synodalnego, a nie tylko w konsumowaniu posług duszpasterskich. Wspólne szkolenie księży i innych pracowników duszpasterskich przyczynia się do powstania kultury szacunku.
- 10.8 W wielu miejscach kapłani i etatowi duszpasterze są osobami kluczowymi dla sukcesu kościoła synodalnego. W związku z tym wychowanie i kształcenie kapłanów i innych liderów w parafiach powinno przyczyniać się do kształtowania postawy i roli synodalnej. Należy ich wychowywać i wspierać, aby tak wypełniali posługę, by służyła ona uczestnictwu wszystkich w kościele synodalnym.

11 Głosy mniejszości

- 11.1 Niniejszy raport stanowi konsensus głosów dyskutantów z procesu synodalnego. Oczywiście były też głosy sprzeciwu. Oprócz spektrum głosów pomiędzy bardziej tradycyjnymi i postępowymi wierzącymi, w niektórych miejscach występowało zróżnicowanie kulturowe wynikające z migracji, co znalazło również odzwierciedlenie w różnych obrazach Kościoła.
- 11.2 Głosy mniejszości trafiają tam w szczególności,
- 11.2.1 kwestionować konieczność istnienia kultury synodalnej dla Kościoła katolickiego,
- 11.2.2 nie zmieniać roli księży i obecnej hierarchicznej formy Kościoła,
- 11.2.3 Ograniczenie wpływu świeckich mężczyzn i kobiet w kościele i
- 11.2.4 zachowanie i silniejsze promowanie tradycyjnych form liturgii, zwłaszcza "formy nadzwyczajnej".

- 11.3 Należy dodać i pamiętać, że udział w dyskusjach synodalnych charakteryzował głównie osoby bliskie Kościołowi i np. zaangażowane w parafiach. Z trudem odnotowano postawy wielu zdystansowanych wobec Kościoła członków.

Perspektywy

- 1 W perspektywie kolejnych etapów procesu synodalnego wydaje się konieczne podtrzymanie wysiłku słuchania siebie nawzajem i w tym celu kształtowanie eklesjalnych ram słuchania wezwania Ducha Świętego: w słuchaniu Słowa Bożego, w zwracaniu uwagi na wypowiedzi innych i w życiu naszych bliźnich.**

- 2 Skończyć z wykluczeniem grup ludzi: Otwarte lub pośrednie odrzucanie lub dewaluowanie grup ludzi jest sprzeczne z kościołem synodalnym, jak również z obietnicą ewangelii.**
  - 2.1 Kobiety słusznie oczekują pełnego uznania ich równej godności i praw jak mężczyźni. To oczekiwanie odpowiada powszechnie podzielanemu rozumieniu chrztu. I odwrotnie, dla wielu wykluczenie ze święceń, a więc także z udziału w podejmowaniu decyzji, jest niezgodne z Ewangelią i praktyką Jezusa.
  - 2.2 Odrzuca się także wykluczenie i dewaluację osób o tożsamościach LGBTIAQ* jako sprzeczność z Ewangelią i z przeżywaną wiarą - ich włączenie w życie Kościoła jest rozumiane jako świadectwo Ewangelii i jako konsekracja praktyki Jezusa.
  - 2.3 W synodalnym dialogu z doświadczeniami ludzi oraz w recepcji badań naukowych i empirycznych należy zrewidować moralność seksualną i nauczanie Kościoła oraz odpowiednio zmienić duszpasterstwo Kościoła. Większe znaczenie mają mieć podstawowe postawy zawarte w *Amoris laetitia*.
  - 2.4 Niezrozumiałe jest traktowanie przez Kościół rozwodników zawierających ponowne małżeństwo. Świadectwo Kościoła o kochającym i miłosiernym Bogu zostaje zdyskredytowane przez wykluczenie ponownie poślubionych rozwodników z sakramentów.
  - 2.5 Za niewystarczające uznaje się indywidualne regulacje dotyczące dopuszczenia do sakramentów rozwiedzionych osób pozostających w ponownym związku małżeńskim oraz dotyczące powierzania posługi duszpasterzom, których sposób życia nie odpowiada obowiązującym normom. Są one uzależnione od dobrej woli odpowiedzialnego ministra i nie spełniają oczekiwań dotyczących zasadniczej ponownej oceny odpowiednich sytuacji.

- 3 Przewycięzanie klerykalizmu: Rola księży (czyli teologów i współpracowników) w Kościele synodalnym musi ulec zasadniczej refleksji i redefinicji - mianowicie**
  - 3.1 w odniesieniu do kultury, struktur i skutków klerykalizmu w Kościele,
  - 3.2 w świetle doświadczeń nadużywania władzy duchowej i seksualnej,
  - 3.3 w świetle przyporządkowania kapłaństwa sakramentalnego do godności kapłańskiej wszystkich ochrzczonych,
  - 3.4 w odniesieniu do wzajemnego powiązania różnych posług, charyzmatów i powołań w Kościele,
  - 3.5 w odniesieniu do warunków przyjęcia do kapłaństwa, które w oczach wielu ma być otwarte na kobiety i osoby żonate,

- 3.6 z myślą o odwróceniu rozumienia urzędu kościelnego z punktu widzenia zadań: należy przejąć niezbędne posługi głoszenia, przewodniczenia i sakramentów, aby odpowiednio uppełnomocnić osoby za nie odpowiedzialne, oraz
- 3.7 z uwzględnieniem potrzeb i wymagań w różnych kontekstach kulturowych na całym świecie i z możliwością tworzenia rozwiązań różniących się w zależności od regionu.

4 Wprowadzić wspólne sprawowanie władzy: Uczestnictwo w Kościele synodalnym zakłada udział w procesach rozeznawania, a także podejmowania decyzji.

- 4.1 Gdy dojdzie do rozdziału władz i skończy się koncentracja kościelnej władzy decyzyjnej u duchownych, Kościół synodalny może odnieść sukces.
- 4.2 Lud Boży musi być skutecznie zaangażowany w wybór urzędników kościelnych. Dotyczy to w szczególności wyboru biskupów.
- 4.3 Jednocześnie władza episkopatu musi być krytycznie zweryfikowana i ograniczona. Wiarygodność urzędu w kościele synodalnym zakłada wspólną władzę i wspólną odpowiedzialność, a także przejrzystą kontrolę i odpowiedzialność za prowadzenie urzędu.
- 4.4 Synodalność musi być rozwijana i ugruntowana zarówno jako kultura w Kościele, jak i za pomocą przejrzystych procesów i niezawodnych struktur. Ten proces rozwoju musi być określony i postanowiony, aby synodalność nie pozostała sezonowym tematem kościelnym.
- 4.5 Typowe dla dużej części Szwajcarii podwójne struktury kościelne zostały uznane w rozmowach synodalnych za mocne strony i szanse dla podejścia synodalnego. Jednakże relacja między synodalnością a strukturami Kościoła dualnego, odpowiadające im obowiązki i struktury muszą być kontynuowane, dostosowywane i odnawiane wspólnie przez odpowiedzialnych za duszpasterstwo i władze państwowo-kościelne, aby sprostać wymaganiom Kościoła synodalnego.

5 Szanować kontekstualność i promować regionalizację: Kościół synodalny zawsze odbywa się w konkretnych kontekstach. Synodalność jest zawsze zaangażowana w konkretne sytuacje.

- 5.1 Ze względu na różnice kulturowe i specyficzne dla danego kontekstu wyzwania dla misji Kościoła, konieczne jest ustanowienie w Kościele powszechnym regionalnych szczebli odpowiedzialności z własnymi zadaniami oraz uprawnieniami kształtującymi i decyzyjnymi.
- 5.2 Należy wziąć pod uwagę obszary kulturowe i regiony językowe, jak również regiony spójne politycznie. W ten sposób społeczno-etyczna zasada pomocniczości może być lepiej stosowana w Kościele światowym.
- 5.3 W tym sensie dla Kościoła synodalnego konieczne jest rozszerzenie obowiązków, uprawnień i kompetencji w dziedzinie narodowych i kontynentalnych (lub zorientowanych na obszar kulturowy) Konferencji Biskupów, aby lepiej wspierać rozwijanie misji Kościoła w kontekstach krajów.
- 5.4 Zasadniczo Kościół synodalny może odnieść sukces tylko wtedy, gdy doceni różnorodność osób, kultur i struktur, a tym samym umożliwi udział wszystkim w misji Kościoła.

6 Ożywianie liturgii: Liturgia jako miejsce doświadczenia Kościoła synodalnego zakłada przezwycięzenie jego kulturowej alienacji.

- 6.1 Należy stworzyć lub poszerzyć zakres inkulturacji liturgicznych form wyrazu oraz różnorodności liturgicznej.
- 6.2 Do tego Kościół synodalny potrzebuje zaufania Kościoła światowego do lokalnych liderów, do ich wiedzy i zdolności do odnajdywania i używania wyrazów żywej liturgii razem z ludem Bożym w ich przestrzeni kulturowej.

7 Kościół, który wychodzi na zewnątrz: Proces synodalny to podróż edukacyjna, która dopiero się rozpoczyna.

- 7.1 Dialog z osobami zdystansowanymi wobec Kościoła oraz z młodzieżą rzadko się udaje; uczestnicy rozmów reprezentują głównie pracowników i osoby związane z Kościołem. Odważne rozumienie misji Kościoła to dopiero początek.
- 7.2 Słaby jest również dialog ze społeczeństwem. Świadczy to o zaawansowanej alienacji Kościoła od społeczeństwa. Jednocześnie należy na nowo praktykować dialog.
- 7.3 Podobnie mało jest miejsca na dialog z osobami dotkniętymi ubóstwem lub marginalizowanymi. Potrzebna jest większa bliskość życia ubogich i otwartość na ich doświadczenia z Ewangelią.
- 7.4 Silny udział ochrzczonych w podejmowaniu decyzji jest jedną z centralnych cech Kościoła synodalnego.
- 7.5 W celu promowania uczestnictwa całego ludu Bożego w procesach i decyzjach synodalnych, kobiety i mężczyźni zostaną włączeni z prawem głosu na kontynentalnych zgromadzeniach synodalnych i na synodach światowych.